

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3334/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.328/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Váczi Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.I.20.328/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, másodlagosan a XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló, ingatlan-nyilvántartás kiigazítása iránti perben az indítványozó mint felperes keresetet terjesztett elő annak érdekében, hogy a bíróság a tulajdonát képező ingatlan (egy Balaton-parti strand területén az indítványozó volt házastársa által felépített és a terület akkori kezelőjének hozzájárulásával ilyenként az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett büfépavilon) tulajdoni lapján a földhivatali bejegyzést igazítsa ki úgy, hogy a földhasználati jog mértékét – amely a bejegyzés szerint az ingatlan mindenkori birtokosát illeti meg – módosítsa, az azon fennálló, a „bérleti szerződés időtartamáig” korlátozást törölje, és az ennek megfelelő kiigazítás tűréseire kötelezze az alperest. Az eljáró járásbíróság az indítványozó keresetét elutasította. Indokolása szerint az indítványozónak nem sikerült bizonyítania, hogy a perrel érintett ingatlan-nyilvántartási bejegyzés téves volna. Utalt rá, hogy indítványozó 2009-ben, az időközben elhunyt volt házastársától, házassági vagyonközösség megszűnése címén szerezte meg a perbeli ingatlant; a támadott korlátozás ekkor már szerepelt az ingatlan-nyilvántartásban. Az utólag nem volt megállapítható, hogy a földhasználati jognak a bérleti szerződés időtartamáig történő fennállását pontosan mikor jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba; azonban arra feltehetően a felek közötti első szerződések tartalma alapján került sor. Az elsőfokú bíróság szerint e körben nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a földhasználati jog a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 155. §-a alapján illette meg az indítványozót, amely szerint, ha az épület tulajdonjogát az építkező szerzi meg, az épület tulajdonosát az épület fennállásáig a földhasználati jog megillette. Indokolása szerint a korabeli rendelkezések értelmében a 6/1987. (IX. 1.) EVM-MEM-IM-PM együttes rendelet 19. § (4) bekezdése szerint az állami tulajdonban lévő földön ideiglenes jellegű új építmény felépítését lehetett engedélyezni oly módon, hogy a jogalkotó kötelezően előírta a kezelő számára bérleti jogviszony létesítését bérfizetés ellenében azzal, hogy az építményt a bérleti jogviszony megszűnésekor, illetve a bérleti szerződésben megállapított idő elteltével, vagy a szerződésben meghatározott körülmények bekövetkeztével minden kártalanítási igény nélkül az építető saját költségén elbontja.
- [4] Miután jogszabály kötelezően írta elő az állami tulajdonú föld kezelőjének a bérleti szerződés megkötését az építetővel, ebből következően az alperes jogelődjének is kötelező volt a jogszabály tartalma szerinti bérleti szerződés megkötése. Az elsőfokú bíróság következtetése szerint ez képezhette az alapját az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésnek, amely ellen az indítványozó jogelődje nem tiltakozott. Az indítványozó így ezzel a korlátozással szerzett tulajdont, ezért az elsőfokú bíróság szerint a *nemo plus iuris* elve alapján az indítványozó felperesnek több joga, mint a jogelődjének nem lehet; így arra sem hivatkozhat, hogy a téves bejegyzés folytán sérelmet szenvedett. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet – ítéletében kizárólag a fellebbezésben foglalt érvelésre reflektálva – helyes indokainál fogva helybenhagyta.

- [5] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő. A Kúria kifejtette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 408. § (2) bekezdése értelmében – tekintettel arra, hogy vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben – nincs helye felülvizsgálatnak. Erre tekintettel felülvizsgálat az indítványozó ügyében kizárólag a Pp. 409. § (1)–(3) bekezdéseiben foglaltak szerint, kivételesen lenne engedélyezhető, a felülvizsgálatot kérelmező erre irányuló, külön – a felülvizsgálati kérelemben előadottaktól tartalmilag (és jellemzően formailag is) elkülönülő – indokolással ellátott kérelme alapján. Az indítványozó ilyen, a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett, amelyben a Pp. 409. § (2) bekezdés a) (a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása) és – 2020. április 1. napja óta hatálytalan – d) (a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés) pontját jelölte meg az engedélyezés indokaként, ezért a Kúria a vizsgálatát elsőként ezen érvek tekintetében folytatta le. Mivel azonban az ezen feltételekkel kapcsolatban előadott indítványozói érvelést nem találta kellően megalapozottnak, a felülvizsgálatot megtagadta.
- [6] Az indítványozó a Kúria végzésével szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Indítványában részletesen idézte a tisztességes bírósági eljárással – azon belül is elsősorban az indokolási kötelezettséggel – összefüggésben az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága által kidolgozott leglényegesebb követelményeket, csakúgy, mint a Pp. ezzel kapcsolatos rendelkezéseit. A tulajdonhoz való joga általa állított sérelme tekintetében az indítványozó az Alkotmánybíróság több korábbi – az ingatlannyilvántartás közhitelességét, az ingatlanügyi hatóság eljárását is érintő döntésében [3009/2021. (VI. 21.) AB határozat; 8/1998 (III. 20.) AB határozat; 5/1995. (III. 13.) AB határozat; 446/B/2003. AB határozat] tett – megállapítását is idézte. Mindezekkel összefüggésben kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség nem csupán egy formális követelmény, hanem egyben annak biztosítója is, hogy a hatóság vagy a bíróság az adott ügyben körültekintően döntsön. Hangsúlyozta, hogy az indokolási kötelezettség az Emberi Jogok Európai Egyezményében meghatározott tisztességes eljáráshoz való jognak is szerves része. Mindezek ellenére véleménye szerint az eljáró bíróságok nem indokolták megfelelően, hogy a tulajdoni lapok, valamint az általa hivatkozott hatósági bizonyítvány tartalmát miért hagyták figyelmen kívül, illetve nem bizonyították okiratokkal azt, hogy az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés mi alapján történt meg, ezzel megsértve az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. Ez álláspontja szerint a tulajdonhoz való alapjoga sérelméhez is vezetett. Kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a kirívó jogértelmezési hibára, egyfajta *contra legem* értelmezésre alapozott bírósági ítéletek a tisztességes eljárás követelményének sérelmét eredményezhetik.
- [7] Véleménye szerint az ügyében hozott bírói döntések indokolásában az egyes tényálláselemek nem állnak logikai kapcsolatban egyes bizonyítékokkal, és „a bíróságok az alapvető logikai összefüggésekre nem derítettek fényt az eljárásokban”, mivel „a bíróságok nem bizonyították azt, hogy az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés mi alapján történt meg”. Kifejtette, hogy az „[i]ndítványozó minden ingatlan-nyilvántartással kapcsolatos iratot előterjesztett az eljárás során. [...] [A] bejegyzés alapjául szolgáló okiratot a bíróságoknak kellett volna beszereznie, hiszen ennek hiánya az Indítványozót önhibáján kívül nem helyezheti joghátrányok közé”. Az ügyében született bírósági döntések kapcsán kifogásolt és a fenti, álláspontja szerint az indokolási kötelezettség sérelmét is eredményező állított hiányosság a tisztességes bírósági eljáráshoz és – ezen keresztül, a rá nézve hátrányos tartalmú döntés(ek) révén – a tulajdonhoz való joga sérelmét is eredményezte.
- [8] Az indítványozó jogi képviselője külön beadványban kérte továbbá, hogy – tekintettel arra, hogy az alperes önkormányzat a per tárgyát képező épület bontását tervezi, ami az indítványozó számára nem, vagy csak hosszadalmas folyamat eredményeként orvosolható sérelmet eredményezne – az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a támadott döntés végrehajtását függessze fel.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [10] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria támadott végzését 2020. október 13. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül, 2020. december 3. napján nyújtotta be az Alkotmánybíróságra.
- [11] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultsággal rendelkezik, a peres eljárás felpereseként pedig érintettsége nyilvánvalóan fennáll. Az indítványban sérelmezett, rendes jogorvoslattal már nem támadható, a felülvizsgálatot megtagadó kúriai végzés

az Abtv. 27. § (1) bekezdése felvezető szövegének második fordulatában említett, az eljárást lezáró egyéb döntésnek minősül, így az alkotmányjogi panasszal támadható.

- [12] 3.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Kúria Pfv.I.20.328/2020/3. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és azzal összefüggésben a XIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvényellenességét és semmisítse meg azt.
- [13] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság (vagylagos) tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [14] Az Abtv. említett rendelkezésében írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és XIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés}. A jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [15] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja.
- [16] Az indítvány és a rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmének megállapíthatóságát az ügyben folyamatban volt per érdemében való döntést álláspontja szerint alapvetően befolyásoló bizonyítási-, valamint az azokra vonatkozó indokolási hiányosságokra alapította. A tulajdonhoz való jogának sérelme érvelése szerint ezzel összefüggésben, mintegy az indokolási kötelezettség – szerinte megállapítható – sérelmére is vezető hiányosságok következményeképpen állt be.
- [17] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában ugyanakkor kifejezetten a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzése alaptörvény-ellenességének megállapítást és megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság a kérelemhez kötöttség elvének megfelelően eljárva ezen kérelemmel összefüggésben azt állapította meg, hogy a Kúria a támadott döntésében az eljárására vonatkozó törvényi előírások adta keretek között kizárólag azt vizsgálta (és vizsgálhatta), hogy a felülvizsgálat engedélyezésének feltételei az indítványozó által az eziránt előterjesztett kérelemben megjelölt törvényi indokok [a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása; a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés] tekintetében fennállnak-e. Az ezen kérdésben meghozott – az indítványozó számára kedvezőtlen – döntésének indokairól a Kúria a végzése indokolásában (lásd: Indokolás [13]–[24]) részletesen, az indítványozó érveinek a Pp. vonatkozó előírásaira és a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2017. (XI. 13.) PK véleményben (a továbbiakban: PK vélemény) foglaltakra tekintettel történő vizsgálata révén számot is adott.
- [18] Ezen vizsgálata során a Kúria a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása kapcsán azt állapította meg, hogy „felperes az engedélyezés iránti kérelmében nem adta elő, hogy az ingatlan-nyilvántartás kiigazítását érintően a bírói gyakorlatot miért tartja bizonytalanoknak vagy széttartónak, esetlegesen miért gondolja úgy, hogy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye fennáll. Önmagában a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet vélt vagy valós jogszabálysértő volta erre az okra alapítva nem ad lehetőséget a felülvizsgálat engedélyezésére. A felperes a joggyakorlat

továbbfejlesztése mint engedélyezési ok körében semmilyen érvet nem adott elő; mindezekre figyelemmel a felülvizsgálat ebből az okból nem volt engedélyezhető.”

- [19] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján a Kúria a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (2) bekezdés *d)* pontjára hivatkozással sem látta engedélyezhetőnek. Kifejtette, hogy „[a] PK vélemény 5. pontja értelmében a Kúria a közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha az a Kúria jogegységi határozatában, kollégiumi véleményében, az elvi irányítás még hatályos korábbi eszközeiben (irányelv, elvi döntés, kollégiumi állásfoglalás), illetve az általa közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul. A felperes megjelölt ugyan két közzétett kúriai döntést és a kúria joggyakorlat-elemző csoportjának összefoglaló véleményét is, azt azonban nem adta elő kellő részletességgel, hogy a jogerős ítélet miért ellentétes azokkal. A hivatkozott döntésekben a Kúria azt mondta ki, hogy az ingatlan-nyilvántartási helytelenség adódhat a bejegyzés alapjául szolgáló megegyezés érvénytelenségéből, de magából a bejegyzés hibájából is. A kiigazítási per alapja az ingatlanügyi hatóságnak a bejegyzés körében vétett hibája (BH 2014. 210., BH 2012. 193.). Mindehhez képest a jogerős ítéletben tett megállapítások nincsenek ellentétben a Kúria döntéseivel, mert a másodfokú bíróság nem mellőzte a bejegyzés helytelenségének vizsgálatát, hanem álláspontja szerint az említett feltételek, azaz a bejegyzés jogsértő volta a konkrét esetben nem volt megállapítható. A felperes hivatkozása ellenében a másodfokú bíróság nem állítja, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okirat hiánya nem eredményezheti a bejegyzés hibás voltát, csupán azt szögezi le, hogy önmagában az okiratok fel nem lelhető volta nem eredményezheti a bejegyzés téves voltát. Mindezekon túlmenően a felperesnek a joggyakorlat-elemző csoport véleményére alapított hivatkozása túlzottan általános ahhoz, hogy a jogerős ítélet azzal ellentétes voltát a Kúria vizsgálja.”
- [20] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a Kúria támadott döntése az abban elbírálandó és elbíráható jogkérdéssel összefüggésben tartalmaz indokolást. Az indítványban állított bizonyítási és indokolási hiányosságok pedig legfeljebb abban az esetben lettek volna összefüggésbe hozhatóak a Kúria eljárásával, ha az indítványozó beadványai alapján az érdemi felülvizsgálat lefolytatására is sor kerülhetett volna, és ennek során a Kúria állást foglal az említett, az indítványozó által már az érdemi felülvizsgálati kérelmében is – tehát valójában az alsóbb fokú bíróságok, nem pedig a Kúria eljárásával összefüggésben – sérelmezett állítólagos bírósági jogsértések vonatkozásában (vagy ezek vizsgálatát indokolatlanul mellőzi). A jelen ügyben azonban érdemi felülvizsgálatra – az annak engedélyezéséhez szükséges törvényi feltételek hiányában – nem került sor. Mindezek alapján az indítványozó által hivatkozott sérelmek alapvetően az egyébként egybehangzó első- és másodfokú ítélettel, nem pedig a Kúria támadott végzésével lennének összefüggésbe hozhatóak; ezek alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránt azonban az indítványozó sem külön alkotmányjogi panaszban a jogerős döntés kapcsán korábban, sem pedig a jelen indítványában nem terjesztett elő kérelmet.
- [21] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – emlékeztetve a bíróságokra nézve az alkotmányosság szintjén is megfogalmazott indokolási kötelezettséggel kapcsolatos, elsőként a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban kifejtett és később számos ügy elbírálása során pontosított, kiegészített és következetesen érvényesülő gyakorlatára is, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből egyébként sem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, „különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}”; továbbá, hogy „[a]z indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie” {lásd pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]} – megállapította, hogy az indítványozó által előadott érvelés a támadott kúriai végzés tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben nem alapozhatta meg az alkotmányjogi panasz befogadását. Mivel az indítvány a tulajdonhoz való jog sérelmét ugyanazon állítólagos hiányosságok, illetve a bíróságok tisztességes eljárást sértő döntése okán tartotta megállapíthatónak, erre az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatos panaszelem tekintetében sem volt lehetőség.
- [22] A támadott bírósági döntés tehát mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [23] Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának és érdemi vizsgálatának hiányában az Alkotmánybíróság a jogerős döntés végrehajtását sem függeszthette fel.

[24] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2034/2020.

